

Sverige | text
Lillebeth Nordqvist
bild
Robert Nyberg

Folket utan talan

– en halv miljon arbetslösa

När fackföreningsrörelsen inte driver eller bevakar frågor kring alla de lagar, regler och utredningar som gäller för eller drabbar de arbetslösa, helt enkelt inte skyddar de arbetslösa människornas intressen, då måste någon annan göra det. Och någon annan – det är de arbetslösa själva.

Det skriver Lillebeth Nordqvist, som är ordförande i Alliansen för Arbete–AMASON (Aktionsgruppen Mot Arbetslöshet och Social Nedrustning).

Det sägs att det går bra för Sverige, men... hur går det för svenskarna, för de 450 000 öppett arbetslösa tillsammans med den ytterligare miljon människor som inte ryms på dagens arbetsmarknad? Människor, som varje dag bär med sig en stark känsla av utanförskap, vanmakt, brist på social gemenskap, brist på egenmakt, brist på pengar, brist på hopp. Hur går det för dem som stressas sönder på en allt hårdare arbetsmarknad och som inte vågar säga ifrån av rädsla att förlora jobbet?

Sverige hade yrvaket under 1996 fått se en del sociala reportage om hur det var att vara arbetslös och varför det såg ut som det gjorde. Människor började ifrågasätta det som ännu inte fått namnet ekonomism och allt det som händer genom avregleringar, konvergenskrav inför EU-inträdet, ökad makt åt de krafter som sätter låg inflation framför full sysselsättning – och så alla nedskärningar och rationaliseringar och därmed massarbetslöshet. Det gick fort, vi hann knappt med, men ändå tillräckligt långsamt för att vi inte skulle reagera för att stoppa vansinnet. En liten bit i taget togs ifrån oss alla. Nej, inte alla – men många av oss.

Klyftorna ökade mellan människor.

Sverige blev ett delat land. Muren revs, men växte mitt bland oss. En tysk journalist besökte för andra gången Sverige. Första gången var för att göra reportage om den svenska modellen, men den här gången var det för att studera hur man bryter sönder och tar ifrån människor utan att de gör revolution. Vem höll emot? För att få gehör för frågor kring arbetslösheten – och för att föra kampen mot en politik där arbetslösa människor inte längre var önskvärda mer än som ”inflationdämpande enheter” – behövdes en organisation. Vi bildade efter en del svårigheter Alliansen för Arbete, en paraplyorganisation för arbetslösa och arbetslösas föreningar. Då hade vi länge försökt väcka ledningen för den samlade fackföreningsrörelsen, som inget gjorde för att föra vår talan utom under den första demonstrationen i september 1996. Demonstrationen riktades mot den bortre parentesen, den som innebär att arbetslösa efter ett beslutat antal a-kassedagar inte längre har rätt att uppbära a-kassa. Då, men inte nu längre, ansågs den bortre parentesen förkastlig. Då, men inte nu längre, ansåg fackföreningsrörelsen att det var något att kämpa mot.

Fackföreningarna kallsinniga

Vi visste att facken var hårt belastade och många var de gånger vi erbjöd våra tjänster för att underlätta. Vi kunde helt enkelt ta över en del av allt det de inte hann med! Naivt? Ja visst, det klart man inte ville dela med oss! Makt är inget man får...! Vi beslöt att starta ”De arbetslösas solidaritetskassa”. Den skulle vara ett stöd för den kamp som också krävde ekonomi, men den skulle framförallt ge arbetslösa ekonomisk möjlighet att säga nej till sådana ”arbetsmarknads-politiska åtgärder” som egentligen var riktiga arbeten. (Om vi nekade en

”åtgärd”, blev vi nämligen straffade och förlorade vår a-kassa i 60 dagar.) Och motstånd behövdes – såväl ALU som API var två ”åtgärder” som enligt utredningar till över 80% egentligen var riktiga arbeten! Det var ju billigt och bekvämt att använda och utnyttja människor via ”åtgärder”. Fortsatte det som det gjorde så skulle vi aldrig få våra arbeten tillbaka. Vi hade diskuterat Solidaritetskassan med fackföreningsrörelsen, som ställde sig mycket kallsinnig. Media hjälpte oss i stället, och vi fick förhållandevis mycket utrymme. Den 6 mars 1998, den internationella arbetslöshetsdagen, var officiell startdag för Solidaritetskassan. Dagen innan, den 5 mars, gick Margareta Winberg ut med nyheten att ALU och API skulle försvinna. När fackföreningsrörelsen inte driver eller bevakar frågor kring lagar, regler och utredningar som gäller för och drabbar arbetslösa, helt enkelt inte skyddar arbetslösa människors intressen, så måste någon annan göra det och någon annan – det är vi själva.

Kostnaden densamma

Det var vi som upptäckte att det kostade lika mycket att ha oss i arbetslöshet som att ge oss tillbaka våra arbeten.

Utredningar tillsattes som sedan bekräftade (utan att nämna oss förstas). Det var vi som såg att arbetsmarknadspolitiska åtgärder egentligen var riktiga jobb. Undersökningar bekräftade att vi hade rätt. Det var vi som såg att vi offrades för inflationen, men det tog ett bra tag innan också det bekräftades och t ex LO gick ut i media och berättade den sanning de tyckte vi trots allt hade rätt till! Det var vi som krävde lika rättigheter för barn till arbetslösa, eftersom det var vi som såg hur våra barn led och blev diskriminerade. Forskare bekräftade, och vi

fick så småningom löfte att få tillbaka rättigheten till dagis för våra barn. Det var vi som sa att vi inte är lata och att vi vill ha våra jobb tillbaka. Utredningar bekräftade: 93% av alla arbetslösa vill arbeta! Det var också vi, som varnade för den stora utförsäkringsvågen som i år drabbat så många arbetslösa. Vi såg vad

arbetsrätt, helt enkelt ta tillbaka den makt som förlorats under de svåra åren. Därför ska arbetslösa pressas extra hårt för att flytta dit arbetsgivarna väljer att lägga sina arbetsplatser, därför ska arbetslösa tvingas ta arbeten som med 10% understiger den lön man hade före arbetslösheten, därför ska kontrollen av

använda efter behov. Genom det allmännas "försorg" eller genom privata uthyrningsfirmor hyrs en ny underklass ut. Från fackföreningsrörelsen har vi knappt något stöd att vänta, även om vi fortfarande önskar en konstruktiv dialog. De tycks ha valt sida och tar hellre strid för en höjning av a-kassetaket än att hålla emot en bortre parentes. Inte heller vill de kämpa för att höja den lägsta a-kassersättningen. Bara det ett skamgrepp och ett förräderi! Den som hade ett låglönejobb, som det ofta var omöjligt att leva på, får vid arbetslöshet 80% av det! Det finns klasskillnader också bland arbetslösa! Det gamla löftet om att höja a-kassan till 90% av lönen hade varit lämpligare att slåss för och kommit de sämst lottade till del! Det är fortfarande så att inga nya arbeten skapas genom hårdare regler för arbetslösa. Före 1990, innan massarbetslösheten, hade vi en 90-procentig a-kassa utan tidsbegränsning och då fanns beredskapsarbeten som kvalificerade en arbetslös in i a-kasssystemet. Det är alltså inte ett generöst a-kasssystem som skapar arbetslösheten. Nej, sanningen är, nu liksom den varit under hela nittio-talet: det finns för få arbeten till alla dem som vill ha ett arbete! Allt annat är propaganda för ett ekonomismens Sverige och ett brott mot vår egen grundlag, §2 i Regeringsformen: "Det ska särskilt åligga det allmänna att trygga rätten till arbete" och mot FN-deklarationen om de mänskliga rättigheterna, §23.1: "Envar har rätt till arbete, till fritt val av sysselsättning, till rättvisa och tillfredsställande arbetsförhållanden och till skydd mot arbetslöshet." Att bryta mot dessa våra gemensamma grundregler säger egentligen allt om vårt lands nuläge, ett land med ökande klyftor människor emellan, ett land i demokratiskt sönderfall! •

"Vårt land skaffar sig ett B-lag att använda efter behov. Genom det allmännas 'försorg' eller genom privata uthyrningsfirmor hyrs en ny underklass ut"

finansdepartementet gjorde när de minskade anslagen till sådana åtgärder som ger rätt till en ny a-kasseperiod. Först på sensommaren fick det många kommuner att, låtsat yrvaket, reagera. Det var och är vi som håller emot när man lägger förslag till ett nytt "socialt" system där arbetslösa som utförsäkras eller aldrig kommer in i systemet ska tvångsarbeta mot socialbidrag (Ulf Westerbergs utredning *Färre bidrag fler jobb*).

Nya försämringar hotar

Alliansen för Arbete behövs mer än någonsin! För nu är det alltså dags igen! Nu krävs att vi åter samlar ihop oss och tar strid mot det förnyade förtrycket i ett Sverige som aldrig varit rikare. Nu ska arbetslösa drivas med färska incitament-spiskor. Nu, när läget ljusnar, är man rädd att löntagarna ska ta tillbaka makten och kräva rättmätigt högre löner för tunga och slitiga arbeten, kräva sin del av de enorma vinster företagen höstar in, kräva kortare arbetstid, kräva en fullgod

arbetslös hårdna och ohörsamhet straffas med sänkningar av a-kassan, första gången med 25% i 40 dagar, andra gången med 50% och tredje gången ut! Därför införs också, om vi inget gör, den förhatliga bortre parentesen men nu under namnet "övergångsarbetsmarknad". Och den här gången är det fackföreningsrörelsen som varit med och lagt direktiven till utredningen och som själva arbetat fram det nya a-kasseförslaget.

Ett tvångsarbetande B-lag

"Övergångsarbetsmarknaden" sammanfaller med det tidigare lagda förslaget om tvångsarbete vid socialbidrag för alla de som blivit utstämplade (efter 600 a-kassedagar) eller inte kommer in i a-kasssystemet: En alternativ tvångsarbetsmarknad tar form där man stjälpur av människor som inte anses lönsamma, som det inte finns lönearbete till och som man kan använda till arbeten som inte blir gjorda (!!!!) och det till en mycket låg kostnad. Vårt land skaffar sig ett B-lag att